

Linus Reichlin

Predel sveta

1

V vasi z latinsko zvenečim imenom je Martens streljal na dva moška in v istem hipu opazil, da se je zmotil. Ženska se je zgrudila na prašna tla, njene roke so nenaravno omahnile, Martens je zatisnil oči. Zdravnik sem, je pomislil. Zdravnik sem. Svoje življenje in obrt bom varoval vseskozi neomadeževano in pošteno. To je bil peti člen Hipokratove zaobljube, poskušal se je spomniti prvega člena. Kako se že glasi? Kdor se lahko spomni petega, se bo verjetno še lažje spomnil prvega. "Prisežem," je zamrmral Martens, "na Asklepija in Higiejo ... prisežem na Apolona Zdravnika in Asklepija in Higiejo in Panakejo in na vse bogove in boginje ter jih kličem za priče." Bil je zdravnik in bil je oborožen, ker so drugi razpisali nagrade na glave tujih zdravnikov. Bil je dober strelec, toda kot zdravnik pravzaprav ne bi smel biti, zdaj pa se mu je to maščevalo. Naprej, je pomislil, kako naprej, kako se nadaljuje prisega, drugi člen? Rotim žive, objokujem mrtve, lomim strele. To ni bil del prisega, a ta moto iz Schillerjeve Pesmi o zvonu mu je bil že od nekdaj všeč. Da vidimo, ali bi še znal to povedati po latinsko. Vivos voco, mortuis plango. Fulgura frango. Je bilo mortuis ali mortuos? Težko se je bilo odločiti, kajti v glavi mu je bučalo od bombe, ki so jo drugi prej aktivirali iz daljave. Nokie so povezali z detonatorjem, nato pa so poklicali bombo. Ker nimajo prijateljev, je pomislil Martens. Ob tej misli je planil v histeričen smeh in se ugriznil v dlan, ki mu je trepetala med zobmi. Detonacija je prednjo os Fuchsa zlomila kot vžigalico, moj rešilec, je pomislil Martens, rešujem življenja, kadar mi to dovolijo. Martens je ležal v zavetju uničenega vozila, gume so smrdele po zažganem. Slišal je, da nekdo nekaj kliče. Bili sta dve ženski. Prva je ležala v prahu, druga je nekaj kričala proti njemu. Ranjenko je prijela pod pazduhami in jo mukoma zvelkla čez cesto. Vse to ni moglo biti res. Slabe tri dni pred povratkom. Z noge ranjene ženske je bingljala sandala in tik preden sta ženski izginili za ozkimi lesenimi vrati v ilovnatem zidu, se ji je sandala snela s stopala in obležala.

Zdaj je bilo spet vse kot prej. Mirna, brezbrizna ulica, levo se je na ilovnati zid naslanjala bela Toyota Corolla, desno je stala hiša, v katero sta izginili ženski, pesek je lebdel v vročem zraku, sredi ulice je ležala sandala.

Vzemi si čas, je pomislil Martens. Saj še ni dokončno rečeno, da si ni vsega le domišljjal. Premisliti mora, obnoviti dogodke. Ob tem ga je motilo neprenehno drdranje strojnic. Drugi so drdrali, v odgovor so jim drdrali tudi lastni, Niehoff, Khalili, Petersen in nekaj pripadnikov novega kontingenta.

"Mir!" je zavpil Martens, toda lastni so bili predaleč in drugi še dlje, poleg tega pa mu slednji v tem trenutku tako ali tako ne bi izpolnili prošnje po miru.

Zatisnil si je ušesa. Odvrnemo se vojnega hrupa, da bi prisluhnili srnam na paši. Čigav citat je to? Ni se mogel spomniti. Neomadeževano in pošteno, je pomislil, zdravnik sem. Pogosto ponavljanje ga je pomirjalo. Pomenilo je, da z njim nekaj ni v redu, da je v šoku in da svojim čutom ne more zaupati. Je to kaj čudnega? Razmišljjal je ob spremljavi melodije rokovskega komada, jaz sem vroč, ti si vroča, je to kaj čudnega? Saj je bombo vendar razneslo tik pod njim, sedel je na sprednjem sedežu Fuchsa in zehal, ker je imel prejšnjo noč za Bremnom odnose z Nino Voigt, kakor je ona temu rekla, in pri njej je res bilo tako, prednost, omejitve hitrosti in vleka. Zehal je in med redke prednosti tega predela sveta je sodilo tudi to, da je preprosto zehanje v pravem trenutku lahko preprečilo, da bi ti počil bobnič. Bombo je razneslo in sila detonacije je iztisnila Martensovo dušo iz njegovega telesa, za hip se je videl od zunaj: svoj popačeni obraz, od groze otopeli pogled, ki je deloval skoraj bebavo, v bližini smrti te očitno zapusti vsakršna inteligenca. Izpostavljen je bil ekstremnemu sovražnemu nasilju, pa da ne bi doživel šoka? Malo verjetno, je pomislil Martens. Sandala, tako si je razlagal, je že prej ležala tam, le on jo je šele zdaj opazil, in njegovi možgani, ki so bili kot mešalec za pijače, so kot v sanjah okrog sandale napletli zgodbo o dveh moških, ki planeta izza bele Toyote, seveda sta bili to v resnici dve ženski, na koncu pa ostane le še sandala: gre za halucinacijo, ki se postopoma zmanjšuje, zato ga ne bi čudilo, če bi kmalu izginila še sandala.

Zaprl je oči, nato pa zopet pogledal: sandala je še vedno ležala tam, toda gotovo ne bo dolgo. To, da je bila cev njegove puške vroča – pa ne od sonca –

in da je imela puška poleg tega jedri vonj po smodniku, ki se mu je vedno zdel prijeten, še ne pomeni ničesar. Njegov oče je v pozni fazi pitja vina zvečer s puško tipa pump action v perzijsko preprogo pred televizorjem naredil za krožnik veliko luknjo, kakršne policisti v Furtwangu v Schwarzwaldju še niso videli. Njegov oče je za zapisnik navedel, da sta v stanovanje vdrla vlomilca, toda za to nikdar ni bilo dokazov. Seveda sem nekaj videl, je pomislil Martens, in zato sem streljal, je to mar čudno? 15.000 dolarjev dobiš za glavo tujega zdravnika, vsak zdravnik v nemškem taboru se je naokrog sprehajal s to številko, ki je bila morda le plod govoric, kar zadeva višino zneska, toda že 5.000 dolarjev bi zadoščalo, da bi nekdo streljal, če bi videl, kako izza vozila planejo postave oziroma tudi če ne bi planil nihče. Najprej so pognali v zrak sanitetno vozilo, nato so poskušali dobiti zdravnikovo glavo, z mojega vidika je bilo moje ravnanje logično, je pomislil Martens. Videl sem dva moška, ki ju ni bilo, je pomislil, toda prav zlahka bi tudi bila.

Ozrl se je. Sandala je trdovratno ležala na svojem mestu.

"Zdravnik sem," je dejal Martens, ko je Khalili legel poleg njega, Khalili je imel enak vonj kot Martensova puška, le še močnejši. Martensu je dobro delo, da ima ob sebi prijatelja. Odslej bo vse boljše.

"Kaj res, zdravnik si?" je dejal Khalili. "Me veseli. Jaz pa sem tolmač iz Kreuzberga. Veš, kdo sem?"

Martens je pokimal.

"Poglej me," je dejal Khalili.

Martens ga je pogledal in to je storil z veseljem. Rad je imel Khalilija, res ga je imel rad. Khalili je bil nekaj najboljšega v tem predelu sveta, Khalili je bil najdba za vse življenje. Če bi ostal doma, je pomislil Martens, ga nikdar ne bi spoznal in to bi bila res škoda.

"Škiliš," je dejal Khalili. "Mogoče gre za pretres možganov."

Toliko bolje, je pomislil Martens. *Commotio cerebri*, rahla travma lobanje in možganov, in tedaj se je spomnil, kako se imenuje vas, v kateri ležita:

Quatliam. Ime, ki tudi v latinskem verzu ne bi delovalo tuje: *Quatliam esse delendam*.

"Zdravniki ne bi smeli biti oboroženi," je dejal Martens. "To je cinično."

"Ja," je dejal Khalili. "Tudi sam sem mnenja, da imava trenutno celo vrsto filozofskih problemov. Toda z bratci tam preko se žal ne da razpravljati o njih. Zato bodo zdaj ostali sami."

Za ilovnatim zidom, ki je ločeval druge od lastnih, se je dvigoval vitek steber, kakor vrh vodometa, čigar voda se je spremenila v prah. Veter je pahljačasto razvejal prah, da so se njegovi delci lesketali v soncu kot kristali.

Khalili je pomahal pred Martensovim obrazom. "Halo?" je dejal. "Si slišal? Zapustili bomo ta kraj. Danes ni naš dan."

"Ja," je dejal Martens.

Ločil se je od lesketajoče se lepote prašnega vodnjaka in pogledal po ulici. Sandala je izginila.

V ušesih mu je plala kri. Lahko je slišal, kako mu srce bije vse hitreje.

Zazrl se je v listje slokega drevesa, ki se je dvigovalo nad eno izmed ilovnatih hiš. Zelenje osveži oči. Martens se je hotel na vsak način prepričati.

Ponovno je pogledal.

Sandale ni bilo.

Od olajšanja se je pričel tresti po vsem telesu.

"Počakaj!" je rekel Khaliliju, ko je ta hotel vstati. "Vidiš tam tisto sandalo? Na tej ulici. Ali tam leži kakšna sandala?"

Khalili se je za hip ozrl.

"Ne, nobene sandale ni. Zakaj? Jo ti vidiš?" Khalilijev zaskrbljeni pogled je Martensa navdal s toplino. Na Khalilija se lahko zaneseš, zajel ga je val evforije, Martens je bil ves preplavljen z brbotavimi mehurčki, zato je dejal: "Nobenega problema ni."

Segel je po Khalilijevi roki, Khalili ga je potegnil na noge.

"Dobro sem," je dejal Martens, med njegovimi nogami je na tleh ležala mehka guma, Martens se je opotekal, vendar ga je Khalili zanesljivo podpiral.

"Vse je v redu," je dejal Martens in res je bilo zdaj vse pojasnjeno. Najprej dva moška, potem dve ženski, potem sandala, ki zdaj tudi ni bila več sandala, postavil si je diagnozo: odziv na prekomerno obremenitev, rahel pretres možganov. Toda stanje se je izboljševalo, duša se mu je že pozdravila, za možgane pa pravzaprav sploh ni šlo, čeprav bi vsak nevrolog temu oporekal. Ne, njegova duša, ki jo je silovitost eksplozije dobesedno iztisnila iz telesa, se je ponovno vrnila v svojo domovino, in v ponovno pridobljeni uigranosti

občutja in razuma ni bilo več prostora za halucinacijo sandale. Nobene sandale ni bilo na tleh in to je pomenilo, da se v resnici ni zgodilo nič, razen da je Martens streljal na prikazen.

To imamo v družini, je pomislil.

2

V spremstvu poslovilnih strelav drugih je Dingo oddrdral po zaprašeni cesti. Khalili in Petersen sta se zibala v ritmu neravne podlage. Martens je uprl noge ob dno vozila, da mu ne bi bilo treba prenašati neposrednih sunkov udarnih jam, saj se je njegova glava občutljivo odzivala na vsak tresljaj. Skozi strešno okno vozila je padala sončna svetloba pod kotom, ki je oblikoval ozek pramen in ta pramen je vlivl upanje, se je zdelo Martensu. Pramen je osvetljeval vrh cevi Feldersove puške, odprtina se je lesketala, Feldersove dlani pa so spominjale na dlani mesarja. Ko je vozilo zavilo okrog vogala in je sončna svetloba zdrsnila z odprtine na Feldersove dlani, pa so bile to dlani mesarja, ki v prostem času igra mandolino.

"Igraš mandolino?" je vprašal Martens.

"Kaj?" V vozilu je bilo glasno, zato je Martens ponovil vprašanje. "Bobne!" je zaklical Feldner. "Zakaj?"

Martens je skomignil z rameni. Težko bi pojasnil. Khalili ga je zaskrbljeno pogledal. Pa kaj potem, je pomislil Martens, saj sem ga le vprašal, ali igra mandolino. Lazaret, je govoril Khalilov pogled, takoj te bom odpeljal tja, kakor hitro bomo spet v taboru. Ni treba, je pomislil Martens. Khalili je zmajal z glavo in odvrnil pogled.

"Kajenje je izjemoma dovoljeno!" je zaklical Niehoff, ki je bil spredaj. Niehoff je vodil patroljo. Sam zase je rad rekel: "Dolg tič, kratka pamet." Niehoff je oboževal življenje in če si bil na poti z njim, si se vrnil nepoškodovan, če pa se je že kdo poškodoval, je bila za to kriva usoda. Niehoff ni predstavljal nevarnosti, ne za druge ne za lastne, vsi so ga imeli radi. Khalili, Petersen in Felder so izpod neprebojnih jopičev potegnili cigarete, Martens je svojo zadnjo pokadil pred odhodom, v taboru, pred odhodom v vas, v kateri je razneslo bombo, in če se je vsega tega spomnil, mu je še zdaj postalo slabo. Razneslo ni

bila prava beseda, vsaj ne primerna beseda za občutek, kakor da bi te združili med dvema jeklenima ploščama. Ni si zaslužil, da so drugi nad njim izvajali tako radikalno nasilje, to je bilo prekleto nepravilno.

Khalili je sedel poleg njega in mu ponudil cigareto.

Martens je iz zavojčka vzel cigareto. Khalili je prižgal vžigalnik. Martens je videl plamen, ki je plapolal in poskakoval sem ter tja in, prekleto, niti za hip ni mogel obstati. Khalili je trdno prijel Martensovo roko, tako da sta uspela prižgati cigareto.

"Resno ti pravim, Moritz. Tole mi ni všeč."

"Kaj?" Martens je vdihnil dim globlje kot doma v Berlinu, v tem predelu sveta predelu ne umreš od kajenja.

"Kako si si prižgal cigareto. Sploh nisi mogel ponesti plamena do konice cigarete."

Lepo, je pomislil Martens. Motorične motnje. Še en simptom pretresa možganov.

"Že mogoče," je dejal. "Bom šel v lazaret. Takoj, ko se vrnemo v tabor. Naj me nekdo pregleda."

"Vendar ne Nina."

"Ne Nina."

"Nikoli ne zdravim ljudi, ki jih ljubim. Tako pravi moj oče. Po drugi strani pa to morda pravi tudi samo zato, ker nimam sklenjenega zasebnega zavarovanja."

"Tvoj oče ima prav. Me bo Loeck pregledal."

"To pa ni dobra zamisel. Loeck je zaljubljen v Nino. Celo če bi imel kroglo v glavi, bi ti rekel: vse je v redu, prijateljček. Lepo držite prst v luknji, pa boste dočakali sto let."

"Vsi so zaljubljeni v Nino. Saj nimam nobene izbire, Tim."

"Potem pa dovoli, da te jaz pregledam! Jaz nisem zaljubljen v Nino. Moja ljubezen je le boj proti terorizmu. Pa še dva semestra sem študiral medicino."

"Ja. Potem pa še petdeset semestrov germanistiko."

"Pa kaj potem? Te bom pa pozdravil z verzi, tako kot Sajid. Neranljiv boš."

Izpod srajce je potegnil amulet, ki ga je kupil pri neki ulični svetnici, v usnje zavil verz iz korana s strokom čilija. Poljubil je amulet.

"Danes se je spet izkazalo, da je bil vreden svoje cene," je pripomnil.

Vožnja v tabor se je vlekla, samo pet kilometrov je bilo, vendar so bili posejani z udarnimi jamami, po cestah so se sprehajale koze, in Martens je vsak meter vožnje občutil na svojem telesu. Bolečina za očesnimi zrkli je naraščala ob vsakem tresljaju, žgala je kot žebelj, ki vrta skozi zrklo. S solznimi očmi je zunaj zagledal prve hiše prijaznega mesta, v katerem se je nahajal tabor. Mesto je bilo prijazno, ker je tabor prebivalcem prinesel nekaj denarja in nekaj malega zaščite. Šlo je za prijaznost s škripajočimi zobmi in ko se je Dingo nenadoma ustavil, so Khalili, Petersen in vsi v vozilu postali nemirni. V tem predelu se ni bilo priporočljivo ustavljati, bolje je bilo, če si oponašal rovko: huškneš v kritje, se na hitro ozreš levo in desno, izbereš naslednje skrivališče, planeš do njega in tako ves dan, ob tem pa veliko ješ, kajti ob takšnem načinu življenja porabiš veliko kalorij.

"Samo nesreča je!" je Niehoff zaklical nazaj, toda včasih se je začelo tako: počez postavljeno vozilo, nobenega prehoda, ožina, od zadaj se približa še eno vozilo, ali pa s prizorišča nenadoma steče možki ali pa se ti kriče približa.

"Samo oslovski voz," je še bolj natančno povedal Niehoff. Khalili je napeto zrl predse, Petersen se je prekrižal, Felder je motril puško med svojimi kolena.

"Proč, proč, umaknite se!" je skozi okno vpil voznik Vogel. Martens je odprl vrata, skočil iz vozila, padel na kolena, ni mogel dihati, panika mu je zadrnila grlo, skozi neskončno ozko odprtino mu je udarila grenka sluz, tako da je bruhal pred noge otrok, številnih otrok. Vselej so se pojavili iz niča, včasih sredi pustinje, kakor da bi jih rodili kamni. Otroci so bili dobro znamenje, kadar so bili kje prisotni otroci, drugi niso streljali ali pa so streljali le neradi, če lahko tako rečemo. Manjši so se povsem približali Martensu, iztegnili so roke in se dotaknili njegovih zlatkastih las. Zasmjeli so se, ponosni so bili, da so se dotaknili tujčevih las. Barva si lase, so rekli starejši, ne, ne, prihaja iz dežele, v kateri nikdar ne sije sonce, zato ima tako svetle lase. Khalili mu je že večkrat prevedel, kaj pravijo o njegovih laseh.

"Vse je v redu," je dejal Khalili in pomagal Martensu na noge.

"Žal mi je," je dejal Martens, ki mu je teklo iz nosu. "Izgubil sem nadzor."

"Saj je samo prevrnjena oslovska vprega. Pridi, poglej. Nobene bombe ni. Hočem, da se še sam prepričaš. Samo prodajalec čevljev, dva mlada fanta sta se mu zaletela v bok. Zdaj pa vsepovsod ležijo čevlji, le poglej si!"

Khalili je odvedel Martensa na kraj dogodka, oslovska vprega je ležala na boku, eno kolo se je še vrtelo, cesta je bila posejana s sandali. Dva moška v belih zahodnih hlačah sta se prepirala s trgovcem, Niehoff je z nabito puško pomignil Khalilu: "Izprazniti morajo cestišče. Povejte jim to, vendar prijazno!" Martensu je piskalo v ušesih, pred očmi so mu migetali beli prosojni madeži, migetali so nad sandalami, ki so prekrivale tla, mnogo parov zvezanih sandal. Ozrl se je na vse te sandale in v vsaki je tičala slika tiste ženske, ki je omahnila v prah, slika oblačkov, ki so se dvignili in za hip oblebdeli nad njenim telesom. Sandale so oddajale tudi zvoke. Martens je slišal drugo žensko, ki mu je nekaj zaklicala, sedaj se je spomnil besede, ki jo je nekajkrat ponovila.

Khuuree, ta beseda se mu je podila po glavi, vse hitreje, khuuree! Khalili se je pogajal s tremi moškimi, ki so bili vpleteni v nesrečo, toda Martens ni mogel strpeti, potegnil je Khalilija vstran, moral je vedeti, ali še obstaja upanje.

"Khuuree," je dejal Martens. "Je to kakšna beseda? Ali kaj pomeni?"

"Kako si pa zdaj prišel na to? Pa še bled si kot stena."

"Ali kaj pomeni?"

"Narobe izgovarjaš. Pravilno je: khooree. Sestra. Zakaj?"

"Nič ni," je dejal Martens. "Čisto nič." Opotekel se je do Dinga, sedel poleg Petersena in Felderja, za hip je imel občutek, da sestoji le še iz glave ter da je izgubil dostop do svojega telesa. Vsa njegova energija se je zgostila med senci, kjer je kljuvala beseda khooree, khooree. Ne moreš si domišljati besede, ki je ne poznaš. Besedo sem prav gotovo slišal, je pomislil. Če je ne bi slišal, je ne bi poznal. Slišal sem jo. In če obstaja beseda, obstaja tudi ženska, in če obstaja ta ženska, obstaja tudi ranjenka.

"To je moja sestra!" mu je zaklicala ženska. "Moja sestra!"

3

Vrata tabora so se odprla za Dinga, tabor je bil za druge gnojna rana v prijaznem mestu, za lastne pa je bil kot gorska kočica v Alpah. Tu si bil varen pred viharjem in slabim vremenom, in zvečer, ko so se zapenile pločevinke piva, so si pripovedovali zgodbe, ki so bile resnične. Tukaj si niso ničesar izmišljali, ta predel sveta je celo slabim pripovedovalcem nudil dovolj snovi za

dobre zgodbe. Nekateri so gorsko kočo zjutraj zapuščali s kosom gladkega lesa, ko pa so se zvečer vračali, so s palcem pogladili eno ali dve sveži, grobo vrezani zarezi, in njihove duše so kot sladkorna pena obvisle na majhnih lesenih trskah na robu zarez.

Martens je med vožnjo opazoval zaščito pred streli, vreče, napolnjene s peskom, s katerimi je bil z obeh strani zaščiten dovozni koridor. Senca Dinga je polzela prek zaščitnega okopa, vendar igra senc ni bila nič. Vse, kar je Martens videl ali slišal, ni bilo nič več, do nobene stvari ni več mogel vzpostaviti odnosa. Streli v žensko so ga ločevali od vsega. S kolenom ob kolenu je sedel v Dingu poleg Petersena in Khalilija, slišal je, da govorita, toda vse to je bil le avtomatizem. Uho je slišalo, koleno je čutilo, telo se je vedlo kot delavec za tekočim trakom, ki izvaja svoje gibe tudi po tem, ko na traku ni več ničesar. Hrana, spanje, sranje, vse to bo delovalo še naprej, le mene ne bo več poleg, je razmišljal Martens. Bil je v vasi. Ponovno je pozabil, kako se imenuje ta vas. Bil je tam in nikjer drugje. Ostal sem tam, je pomislil. Tu je bila prisotna le njegova prikazen.

Na parkirišču tabora so izstopili iz Dinga, zastave različnih narodov so frfotale v vetru, dišalo je po pečenem piščancu. Niehoff je imel še kratek nagovor, nato pa je rekel: „Prosto.“

Khalili je objel Martensa čez ramo.

"Najina zadnja akcija," je dejal. "Ne verjamem, da bi naju še enkrat poslali na teren."

Sobota, je pomislil Martens. Čez tri dni bo konec, v soboto bosta odletela nazaj v Berlin, v nedeljo sta bila s Khalilijem dogovorjena, da se srečata.

"Videti si kot sirotka," je dejal Khalili. "Če boš takšen, se v Berlinu ne bom mogel v javnosti pokazati s teboj. Saj sva vendar hotela v Manzonija, tega menda še nisi pozabil? V nedeljo ob 20.00, pri Manzoniju. Srečanje veteranov."

"Manzini," je dejal Martens. Ime mu je dobro delo, tople podobe večerov z Anjo v Manziniju, njene zelene, hladne oči, ljubezen je bila pri njej zasidrana v dlaneh, njena koža je prenašala njena čustva, oči pa je uporabljala samo za gledanje. Kakor Nina, se je začuda šele zdaj zavedel podobnosti med njima, nobena od njiju ni bila človek oči. Manzini, kako čudovito ime, toda kljub

temu to ni bilo nekaj, česar bi se lahko sedaj oprijel. Manzini ni zares obstajal. Vas pa je obstajala.

"Kako se imenuje?" je vprašal.

"Kaj?"

"Vas, v kateri smo bili."

"Quatljam."

"Ja. Quatljam." Quatljam, je pomislil, to mu je nekaj pomenilo, to je bil edini realno obstoječi kraj in tam bo ponovno našel tudi samega sebe. Moral je tja, ker je bil še tam, nekdo je moral ponj.

"Brez tebe ne bo šlo," je dejal.

"Kaj ne bo šlo brez tebe?"

Martens je molčal. Z nogami je stal na nestabilni podlagi, tla so se nagibala, razkoračeno kot pijanec se je oziral, kam bi se lahko usedel. Zdaj se je preprosto moral usesti, na zid pred kavarno Lummerland, katere ime je imel Martens rad. Prvi, ki so prišli sem, so tabor poimenovali po pravljicnem otoku Lummerland in so zvečer prepevali pesem Lummerlied: Otoček sredi globokega, prostranega morja... Takrat so drugi prišli še dovolj blizu Lummerlandu, da so v kavarno izstrelili raketo, ki pa je ni razneslo, tako da je bilo še zdaj mogoče občutiti njihovo razočaranje.

"Samo eno cigareto," je dejal Khalili. Sedel je poleg Martensa. "Potem pa te bom spremil v lazaret."

Prižgala sta si cigareti in Martens je dejal: "V vasi. Quatljam." Quatljam, je pomislil. Kakšno ime, pa tako neugledna vas. Pa vendar je postala središče njegovega življenja. "Tam sem nekaj videl," je dejal.

Zvečer se je v gorah dvignil veter, planil je dol v dolino, zavel prek krompirjevih polj, zajel zmaje otrok, vpadel v prijazno mesto, preplezal zaščitne vreče s peskom in utrjene zidove tabora ter po uličicah razpihal prah in vročico. Veter je napel maskirne mreže, obnorel zastave različnih naorodov in razplamtel konice cigaret. Khalili si je nataknil sončna očala, da bi se zaščitil pred prahom, Martens pa je pripovedoval, kaj je videl v vasi Quatljam. Ni dejal: streljal sem na tisto žensko. Ni hotel sam prevzeti odgovornosti, temveč jo je želel deliti z usodo, z neznanimi silami, z odboji krogel, ki so zadele žensko, z zablodelimi krogli, ki jih je bilo v zraku kar nekaj. Za žensko ni

igralo nobene vloge, ali govori resnico ali ne. Zanja je bilo pomembno le, da ji čim prej pomagajo. Seveda bi Khalili razumel, če bi mu Martens dejal: jaz sem streljal vanjo. Vsi v taboru bi razumeli, kdo drug, če ne oni? Toda ni bilo dovolj, da bi razumeli. Razumeli bi in si mislili: hvala bogu se to ni zgodilo meni. To ni izpuščaj, nikakršna kuga, je pomislil Martens, nisem bolan, le zgodilo se mi je nekaj, in zgodilo se je samo meni, zato bom to tudi sam uredil. Imel je pravico, da to obdrži zase. Ni čutil potrebe, da bi komurkoli kaj priznal, temveč je občutil potrebo, da nekaj stori.

"Vem, da ima Thieke še enega Fuchsa v popravilu," je dejal. Cigareta mu je dogorela med prsti, žgala mu je kožo, zato jo je zalučal v veter. "Thieke je tvoja stranka. Še štiri steklenice imaš. Za dve nama bo dal Fuchsa. "

"Moritz," je dejal Khalili. "Dogovorjena sva za nedeljo. Kako se že imenuje?"
"Manzini."

"Manzini. Glede tiste ženske te razumem, da te to obremenjuje. Toda mislim, da trenutno nisi sposoben trezno razmišljati. Le kaj ima Thieke s tem? Sam bi se v Fuchsu odpeljal v tisto vas? Premisli malo. Saj vendar veš, da je to popolnoma noro, sicer bi Seegemanna prosil za dovoljenje. Vendar tega nisi storil. Dobro namreč veš, da je Seegemann slab poveljnik, toda celo on ne bi prišel na misel, da bi v to vas sedaj poslal sanitetno enoto. Umaknili smo se, oni pa so se polastili vasi, ki zdaj pripada njim. Nikdar se ne boš živ vrnil ... " Martens ga ni več poslušal. Opazoval je ptiča, ki je plahutal proti vetru, vendar se je komaj premaknil z mesta, poplesaval je z vetrnimi vrtinci, majhen, modrikast ptiček. Tukaj je bilo zelo malo ptic, premalo dreves je bilo, premalo hrane, nekaj mačkov in veliko bojnih psov, ki so merili devetdeset centimetrov v višino, ko so stali na vseh štirih. Nenadoma se je ptiček nehal upirati, prepustil se je vetru, ki ga je odpihnil, kot da ne bi bil živ. To ni nikakršna metafora, je pomislil Martens, to je samo ptič.

"Si še tukaj?" je vprašal Khalili. Z roko je pomahal Martensu pred obrazom.

"Pojdiva po steklenice," je dejal Martens. Vstal je, neskončno utrujen. "Na pot morava." Usta je imel suha, v njih pa okus po železu, kakor po krvi. "Odšla bova po tisto žensko in jo pripeljala v lazaret."

Khalili je Martensa objel čez rame.

"Pridi, se bova malo sprehodila," je rekel. Obrnil je Martensa za devetdeset stopinj, tako da je bil usmerjen proti lazaretu. Martens se je uprl, se obrnil v smeri Frankfurta, kakor se je imenovala baraka, v kateri je prebival Khalili, ki je v svoji kovinski omarici skrival steklenice vodke, ki jih je pred petimi meseci dobil od strica iz Tadžikistana ter jih pretihotapil v tabor. Takrat jih je bilo sto, zdaj je imel le še štiri: Khalili je oskrboval žejne, zaradi česar je bil v taboru zelo priljubljen.

"Nočem v lazaret," je rekel Martens. "K tebi hočem. V lazaret bom šel, potem ko bova pripeljala tisto žensko. Sam ne potrebujem nujne pomoči, ona jo."

"Sam na to gledam drugače. Če mi nekdo reče, da hoče ukrasti Fuchsa, da bi pripeljal paštunsko žensko iz vasi, v kateri se je zabarikadiralo deset ali dvajset bojnikov, potem bi mu svetoval, naj najprej odide na pregled v lazaret.

Predvsem, če je pred nekaj urami tik pred njim razneslo bombo."

Martensa je to dolgočasilo. Dolgočasilo ga je in bil je na smrt utrujen, tako da ni hotel več razpravljati. Morda so vas prevzeli drugi, morda ne. Sploh se mu ni zdelo smiselno, da bi razmišljal o tem.

"Tja moram," je rekel. Nasproti sta jima prišli dve ženski, obraze sta si pred peskom zaščitili s pisanimi rutami, nosili sta sončna očala, njuna čopka pa sta delovala športno.

"Živjo, Tim!" je dejala manjša, druga se je športno smehljala. Vse na njima je bilo športno, še uniformo sta nosili kot ekstravagantno trenirko.

"Živjo, Sabine," je odvrnil Khalili in po njegovem zvenu njegovega glasu je Martens sklepal, da je Khalili spal z njo, da pa tega ni hotel ponoviti.

Veter je potisnil ženski mimo njiju, nad gorami se je razbohotilo večerno sonce.

"Pridi zdaj," je rekel Martens.

Khalili je položil roke na Martensove rame. "Povej mi en dober razlog," je dejal, „zakaj hočeš tri dni pred odhodom domov tvegati življenje. In ne govori mi, da je to tvoja dolžnost kot zdravnik. Ko sem študiral medicino, mi je oče dejal: najboljši zdravnikov prijatelj mora biti smrt. Saj vendar veš, da ne moreš pomagati vsem in da ti bodo umirali v rokah. Zakaj torej ta ženska? Zakaj hočeš zanjo tvegati svoje in moje življenje? Povej mi en utemeljen razlog, pa pojdem s teboj.“

Martens se je zazrl v Khalilijeve oči. Vedel je, da Khalili tega ne bi razumel. Ni šlo za krivdo. Brez naklepa ni krivde, ni pomembno, kdo je streljal na žensko. V to vas moram, ker sem tam, je pomislil Martens. Tam pa je bil, ker je bil tukaj, v tej deželi. Utemeljen razlog bi bil: vse, kar počnem, počnem zato, ker sem v tej deželi. Toda to Khalilija ne bi prepričalo, on pa je potreboval Khalilija kot prevajalca in kot prijatelja, s katerim lahko deli strah. "Jaz sem streljal na tisto žensko," je dejal.

Khalili je odvrnil pogled.

"To pa je dober razlog, " je dejal. Močno in na hitro je objel Martensa in ga takoj nato spet izpustil. "Potem pa pojdiva po steklenice," je dejal Khalili in si pomel smet iz oči.

"Ja," je dejal Martens. Kot tujca sta odšla do barake Frankfurt. Tri dni pred odhodom je Martens po petih mesecih dojel, kaj pomeni, da je tukaj.

Prevedla Amalija Maček